

Tara Noastră

DIRECTOR: OCTAVIAN GOGA

ANUL V

Nr. 12

2 KOLOZSMARTI KIR. GAZDASAGI AKADEMIA

In acest număr: Budapesta la Caracal de Octavian Goga; Aud cum strigă anii, poezie de G. Rotică; Motivul național al reformei agrare în Ardeal de Ion Iacob; Criza franceză de Vintilă Petala; Salonul de Ion Gorun; Domnul Rozenthal vrea lămuriri... de Alexandru Hodoș; Viețile Sfinților de Septimiu Popa; In fața opiniei publice de Ion Balint; Triumful unui cântăreț român de Em. Dumbravă; Gazeta rimată: Vine primăvara de Eol; Insemnări: Incidentul cu Italia; Contraziceri...; Impotriva demagogiei; O țară barbară; Corespondenții „Patriei”; Cum circulă știrile; Fanatismul dela Baș; Cărți și reviste, etc. etc.

CLUJ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA : PIATA CUZA VODĂ NO. 10
ABONAMENTUL PE UN AN 300 LEI

Un exemplar 8 Lei

© BCUCluj

Țara Noastră

Budapesta la Caracal

Vacanța unui mandat de deputat în județul Romanați a pus din nou în mișcare conducerea „partidului național”. Președintele Iuliu Maniu, în fruntea unei echipe volante, a luat trenul și s'a grăbit să sprijinească reușita candidatului său, un domn profesor, ale cărui merite politice stau ascunse încă printre butoaiele cu bere ale fabricii Bradăru...

De două săptămâni deci, urbea Caracal înghite retorică electorală ungurească. Cu simpaticul fruntaș, d. Csicsó-Pop în frunte, o întreagă pleiadă de luminători politici post-bellici, s'au repezit în țara lui Popa-Șapcă. Arsenalul dela Budapesta își varsă iarăși toate bunătățile lui. Vor fi groaznice violențe vocale, o adevărată orgie de siluiri ale gramaticii și sintaxei, va făgădui șeful obișnuitele sale substantive dela Blaj și vor orăcăi ca totdeauna ciracii din prejur. Acest vifleim ieftin îndeobște cunoscut s'a mai produs și în alte părți nelăsând în urmă decât decepții în auditoriu și-un gust sălciiu de vorbe goale. Sub acest raport al evaporării legendelor, excursiunile politice ale adversarilor noștri sunt binevenite, fiindcă ele verifică tot ce spunem noi aici și au darul de-a accelera procesul de normalizare a vieții publice la noi. Iată de ce bucuria noastră sinceră se manifestă în aceste coloane de câte ori o nouă „descălecare” intervine să ne descrețească frunțile.

Am aplica cu plăcere și de astădată rețeta obișnuită, dacă inofensivii voiajori nu s'ar fi grăbit să ne arunce insulte personale tocmai din colțul de pământ unde-am desfășurat o vie propagandă pentru cauza românească pe vremea când dâșii se căciuleau guvernului unguresc și iscăleau declarații de lealitate către contele Tisza.

Față cu această atitudine, și imprudență, e binevenit să ridicăm puțin perdeaua de pe trecut și să facem o scurtă ochire retrospectivă.

Înainte cu șapte ani când „Acțiunea Națională”, în frunte cu regretații Filipescu și Take Ionescu, a hotărât ca o manifestare a conștiinței naționale candidatura părintelui Lucaci la Galați și-a mea la Caracal, ni se părea utilă politiceste această demonstrație, tocmai pentru a contrabalansa răul efect al purtării conducătorilor din comitetul executiv al partidului național.

În vreme ce noi aici ceream jertfa de sânge a Regatului pentru desrobirea Ardealului, acești oameni mici în credința lor puneau la dispoziția dușmanului toate mijloacele de apărare împotriva noastră. Cetitorii cunosc în mare parte aceste meschine dovezi. Știu că d. Vaida în ziare și reviste austriace demonstra frățietatea cu ungurii și înfățișa ca o crimă intrarea României în război alături de Aliați; știu că d. Csicsó-Pop în camera din Budapesta renega toate legăturile sufletești cu viforul de peste munți, în vreme ce veșnic circumspectul domn Iuliu Maniu, intrase voluntar în armata austriacă, așteptând la o divizie dela spatele frontului italian desfășurarea dramei ca să se poată hotărî pentru cine se declară. Cetățenii din România de pe vremea neutralității își aduc aminte cum se demoraliza opinia publică de-atunci cu certificatele de patriotism livrate Budapestei de către acești domni și cum presa vândută nemților ne arunca în obraz slugărnicia lor, căutând să convingă lumea că noi nu reprezentăm voința reală a românilor din vechea Ungarie.

Astăzi, după eclipsa de memorie pe urma unirii, cu aceiași falșitate de simțire care odinioară i-a îndemnat la acte de sumisiune față de stăpânii de ieri, aceste temperamente de sclavi desrobiți fără nici o efortare din partea lor, se improvizează în derviși urlători ai dragostei de țară pe care au pus monopol. Istoria nepărtinitoare va înregistra și va căuta să explice odată acest fenomen de degradare morală arătând cât de mici au fost resursele lor sufletești în cele mai sguđuitoare clipe ale afirmării noastre naționale.

Și până la acest verdict al posterității, se vor găsi oameni cinstiți care să spună adevărul întreg pentru lămurirea definitivă a deaproapelui. Drept răspuns deci la grosolanele injurii cu care-am fost gratificat la Corabia, public aici două fragmente de scrisori din hârtiile rămase pe urma răposatului președinte al partidului național George Pop de Băsești, care mi-au fost date spre folosință de către familie, conținând prețioase indicații din istoria trecutului apropiat. Din ele se va vedea care era deosebirea de credință între cei care-am fost la Caracal pribegi ca să strigăm dreptatea unui neam asuprit și cei care ne batjocuresc astăzi dela înălțimea butoaielor de bere ale fabricii Bragadiru.

Iată primul fragment din scrisoarea iscălită *Vasile Lucaci și Octavian Goga* cu data de 23 Nov. 1914:

„Subsemnații, câștigându-ne convingerea că ideia unității politice a neamului trebuie să îndrume toate conștiințele în aceste zile istorice, suntem încredințați că progromul partidului național român din Transilvania și Ungaria nu mai corespunde exigențelor naționale impuse de împrejurările schimbate.

Pentru păstrarea libertății noastre de acțiune, deci vă rugăm, domnule Președinte, să ne primiți demisiunea din comitetul executiv al partidului.

Vă trimitem această hotărîre care e un act de conștiință ce trebuie să vie. Viitorul și destinul neamului ne vor arăta dacă e dreaptă cărarea noastră. Noi însă alta nu vedem“.

Față cu această mărturisire de crez politic din partea noastră, iată un alt fragment dintr'o altă scrisoare particulară care oglindește tabăra ceialaltă :

„Sub conducerea înțeleaptă a D.-Voastră partidul național român din Ungaria și Transilvania a ajuns azi cu desăvârșire consolidat reprezentând o forță reală de care va trebui să se țină seamă. Patriotismul acestui partid a fost consacrat prin eroismul fără egal al sutelor de mii de Români, cari își varsă sângele pentru Patrie și Tron“.

Semnat cu data de 1 Ianuarie 1916: *Vasile Goldiș.*

* * *

Cetitorii să judece după aceste două fragmente de scrisori intime, cine-a vorbit cu inima deschisă la Caracal: părintele Lucaci și cu mine acum șapte ani sau nobilii mei adversari de astăzi.

Din această judecată pe care vom sprijini-o și cu alte dovezi istorice să tragă toate concluziile necesare.

Iată răspunsul meu simplu, degajat de orice literatură.

OCTAVIAN GOGA

Aud cum strigă anii

Mi-e inima bolnavă de-o boală ce nu are.
În cărțile 'nțelepte nici nume și nici leac.
Mi-e inima bolnavă de-o boală grea de care
În loc să se păzească, puternic se agață:
Mi-e inima bolnavă de netrăită viață,
De doruri năbușite ce'n ea flămânde zac.

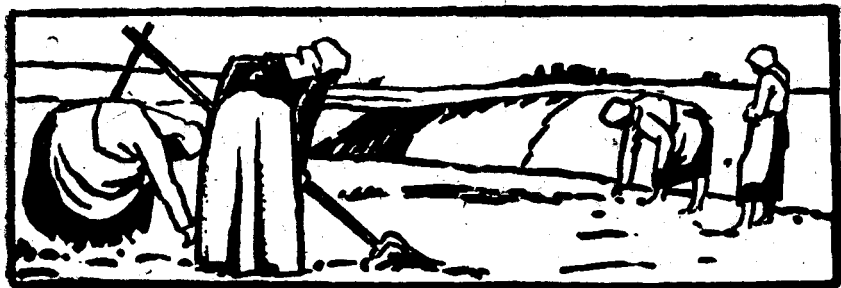
Spre cer râvnind odată, ușoară și curată
Ca floarea ce visează pe creanga de calis,
Spre pământeașca tină azi grea de poftă cată
Și teamă-având că anii n'o să-i ajungă poate,
Își plânge printre pofte cu simțurile toate
Viața risipită pe 'nalte căi de vis.

Din nopțile pierdute în contemplații deșerte
Aud cum strigă anii ce nu vor să mă ierte,
I-aud strigându-mi vârsta, cu lacom glas de lut.
Și inima atuncia cu mii de guri deschise
Deodată-ar vrea să soarbă tot ce desprețuise. —
Nu-i tină să nu-mi pară atunci un ralu pierdut.

G. ROTICĂ

Din volumul care va apărea în curând.

Motivul național al reformei agrare din Ardeal

III.

Directiva financiară și politica de colonizări

Regularea proprietăților înfăptuită de politica ungurească din punct de vedere *economic* a însemnat incontestabil un progres. Din punct de vedere al *dreptății* însă a însemnat o deposedare a elementului românesc. Faimoasele procese de segregare, de comasare, de proporționare, toate au fost mijloace, prin cari, în mod binecibzuit, regimul ungar, prin justiția țarei, a deposedat elementul românesc de pământul său strămoșesc.

Nu există o comună românească în Transilvania, Bănat, Crișana și Maramureș, în care să se fi defalcat foștilor zileri cota lor legală de pădure și pășune urbarială. Contrastul între comunele ungurești, săsești, secuești deoparte, iar românești de altă parte, este izbitor. Se poate și azi constata, că satele ungurești au primit o cotă de pădure și pășune cu mult mai mare ca românii. Și astăzi vezi în Ardeal comune românești fără pădure și izlaz, iar în vecinătatea lor altele ungurești cu pădure și izlaz din belșug.

Prin procesele de proporționare au fost deposedate familiile nobile românești din Ardeal. Moșiile lor au trecut în mâna altora, iar ele, astfel deposedate, s'au nimicit. Mii de jughere de pământ au trecut dela familiile românești în posesiunea magnaților unguri. De aci vine împrejurarea că în Ardeal din 8435 de proprietari cu peste 100 jug. întindere, abia erau 209 români. Așa se explică faptul, că elementul românesc dispunea exclusiv de 3% din proprietățile mari și mijlocii din Ardeal și că din 6,206.744 jug. ale proprietății mari și mijlocii elementul românesc deține abia 150 000 jug. cad.

Prin comasare pur și simplu s'a deposedat țaranul român. Iarăși nu există comuna românească, unde să se fi întâmplat, ca țaranul prin comasare să primească o întindere de pământ, cel puțin egală cu aceea pe care o avea mai înainte. Pământul astfel luat dela țaran trecea în complexul moșiei proprietarului nobil și așa s'au constituit proprietățile ungurești din Ardeal. Realitatea de azi este o dovadă evidentă a susținerilor mele. Comunele românești din Ardeal în raport cu cele ungurești, săsești, săcuesești, sunt cu totul inferioare. Elementul românesc sărac, iar celelalte bogate. Abia există comuna românească în Ardeal în hotarul căreia să nu găsești o moșie mare ungurească. De aci provine repartizarea de pământ, în urmă căreia unui român își vine un jug. cad. iar unui ungar 6 jug. cad.

Pământul luat prin regularea proprietăților dela elementul românesc se poate cifra la 25% din întreaga întindere pe care o posedă în mod legal. Dacă la aceste 25% vom adăuga cele 25% luate prin procesele vechi, vom avea rezultatul, că elementul românesc a fost despoiat, după șocoteala cea mai riguroasă, cu jumătate din moșia sa strămoșească. Această despoiere de drepturi și de moșie s'a făcut prin *justiția ungurească*. Nu există o altă țară pe globul pământului, unde justiția să fi fost pusă în așa măsură în serviciul politicei, ca în Ungaria. Justiția ungurească a înțeles pe deplin misiunea sa în această materie. Pentru ea exista o lege superioară: interesele naționale ungurești. Această supremă lege nescrisă, însă adânc imprimată în sufletul fiecărui judecător ungar, a fost leitmotivul regulării proprietăților. Dispozițiile scrise ale tuturor legilor tipărite și promulgate n'aveau importanță, toate erau nule față de legea idealului național unguresc.

Directiva națională ungurească, în realizarea ei, incontestabil mai violent s'a manifestat la regularea proprietăților. Situația de pe acele vremuri a favorizat mult această acțiune a politicei agrare ungurești. De aci vine, că înfăptuirea regulării proprietăților n'a fost criticată în măsura pe care ar fi cerut-o importanța cauzei.

* * *

Directiva națională a politicei ungurești s'a manifestat și în organizarea proprietăților cu capital rural. Ungurii au înființat patru institute privilegiate de stat, cu scopul să asigure proprietăților capitalul necesar pentru intensificarea producției. Aceste institute însă au stat cu totul în sfera de gândire națională a politicei agrare ungurești. În urma acestei mentalități ele au servit interesele proprietăților ungurești. Abia sunt proprietăți românești cari au putut ajunge la un capital dela aceste institute.

În regiunile locuite de români, aceste institute au susținut acele proprietăți ungurești, cari în lupta economică erau amenințate cu desființarea. Ele asigurau împrumuturi mari pentru proprietățile ungurești, cu intențiunea ca să le poată menține. Este binecunoscută, activitatea băncii „Altruiste” care numai în anul 1914 a salvat în Ardeal 840 de moșii dela o ruină economică sigură.

În regiunile locuite de români, moșiile ajunse de vânzare au fost cumpărate de aceste institute. La cumpărarea lor prețul n'avea importanță, tot ce era important a fost faptul ca moșiile să nu ajungă în mână românească.

Directiva națională a politicii agrare ungurești s'a manifestat și la colonizări. Regimul ungar în desăvârșirea programului său agrar avea de scop colonizarea cu unguri a regiunilor locuite de români. Acest program de colonizare s'a început mai de mult, însă mai intensiv s'a lucrat înfăptuirea lui dela ani 1880 încoace. Colonizări s'au făcut exclusiv cu coloniști unguri. Românii nu au fost trimisi spre colonizare.

Regimul ungar prin colonizări a intenționat să distrugă unitatea etnică a elementului românesc, să infigă insule ungurești în corpul masiv al elementului românesc, să asigure supremația culturală și economică a elementului unguresc în regiunile locuite de români.

Directiva națională a politicii agrare ungurești s'a manifestat și în dispozițiile mai recente din anii 1917 și 1918, prin cari s'au făcut restricțiuni în ce privește circulația imobilelor. Scopul vădit al acestor restricțiuni era asigurarea proprietăților ungurești. În vederea acestei asigurări s'a stabilit și dreptul de preemțiune al statului prin ordonanțe din 1917 și 1918. Acest drept de preemțiune a lovit toate acelea moși, cari au ajuns de vânzare. Exercițarea acest drept al statului s'a făcut tot prin institutele financiare privilegiate.

* * *

Înfăptuirea politicii agrare ungurești s'a rezemat pe un factor unic: *întreg neamul unguresc*. Această politică cu directivele ei a trecut cu totul în conștiința elementului unguresc. Idealul național unguresc, ce transpira din această politică, a fost patrimoniul întregii societăți ungurești, care a înțeles să colaboreze la înfăptuirea acestui ideal. Întreaga societate ungurească s'a pus la dispoziția regimelor ungurești, pentru realizarea politicii agrare. De aci vine că proprietarii unguri pe moșiile lor făceau colonizări particulare, fără intervenția și ajutorul statului. Câte comune colonizate nu s'au făcut în felul acesta fără ca statul să participe cu un gologan la înființarea acestor colonizări particulare!

De aci vine împrejurarea că în regiunile locuite de români proprietarii unguri își vindeau moșiile lor și cu preț mai redus, în scopuri de colonizare statului unguresc, adică băncei „*Altruiste*“. De aci a decurs înființarea multelor societăți particulare pentru scopuri de colonizare și parcelare. Aceste institute odată înființate, au înțeles să fie la dispoziția statului în scopuri de colonizare, și adevăr este că un mare număr de colonizări au fost înfăptuite de aceste institute fără sprijinul statului.

Bunăstarea economică a unui popor este prima condiție pentru dezvoltarea lui politică și culturală. Elementul românesc din Ardeal a fost despoiat în mod tendențios de bunăstarea sa economică prin po-

litica agrară ungurească. Evident că în urma acestei deposedări românii din Ardeal au suferit mult, căci elementul românesc a fost adus la o stare de sărăcie perpetuă. Această sărăcie a fost generală dela treapta cea de jos până la cea de sus a claselor sociale românești din Ardeal.

Proprietățile noastre rurale mai mari de 100 jug. n'au putut asigura clasei noastre intelectuale bunăstarea și independența economică absolut necesară unei educații superioare. Neajunsurile materiale provenite din repartizarea nedreaptă a solului au avut repercusiuni asupra stărei culturale a elementului românesc, de aici analfabetismul accentuat la români.

Aceasta este situația agrară din punct de vedere național în Ardeal până la 1 Decembrie 1918. În mod natural, odată cu introducerea stăpânirii românești, s'a căutat o schimbare radicală a acestei situații nedrepte pentru noi. În locul politicii agrare ungurești era necesar să întronăm politica agrară românească.

Vom vedea cum s'a făcut această operă de restituire a unor drepturi strămeșești.

ION IACOB

Criza franceză

Printr'o ciudată răsturnare a lucrurilor, de astădată ochii tuturor, cu grijă pentru prieteni și cu răutăcioasă bucurie pentru adversari, sunt fintați asupra Franței. La Berlin, o trecătoare stabilizare a unei noi monede de hârtie și o înviorare a vieții economice a țării, re-deșteaptă tot optimismul incurabil al unui naționalism mai puternic azi, poate, ca oricând. În schimb, dincoace de Rhin, ceasuri de grijă și de frământare întunecă orizontul politic. Cei încrezători vorbesc de o nouă Marnă; cei mai mulți, convingși de toată greutatea împrejurărilor, fără să deznădăduiască, dar fără să urzească iluzii zadarnice, își reamintesc de Verdun. Sunt și unii, puțini din fericiți, cari merg cu gândul la cele mai nefericite momente ale istoriei naționale.

Care este oare originea și explicațiunea acestui neașteptat fenomen politic? Criza economică și criza politică unite și azi, ca mai totdeauna, se abat asupra Republicei, tocmai atunci când „zorii unor vremuri mai bune” păreau a se întrezări în calea ei....

Oricât ne-am teme de primejdia unor formule cari de multe ori cuprind sau prea mult sau prea puțin, să îndrăznim a rosti un adevăr care pare neîndoios: Franța trece printr'o mare criză psihologică. Și criza aceasta are un îndoit aspect: criza psihologică în interiorul hotarelor sale și criză psihologică a lumii din afară.

Nu există mai puternic factor de disoluție ca dezamăgirea. Forță dizolvantă în înțelesul cel mai puternic al cuvântului, ea paralizază în anumite momente toată energia unei națiuni.

Franța a câștigat războiul. Și adevărul acesta, intrat adânc în mintea ultimului țaran din Pirinei sau din Lorena recucerită, a apărut un timp drept o dogmă inviolabilă. Era greu a face o distincție între biruința militară și cea diplomatică, între aceasta și cea economică. În reacțiunea pe care armistițiul o adusese după patru ani de suferințe încolțite în întreaga Franță credința în biruința păcii.

Sunt credințe colective cari odată pătrunse în conștiința mulțimei, nu pot fi zmulse decât cu o brutală și dureroasă mutilare a

sufletului ei. Cu atât mai mult o asemenea zmulgere e dureroasă, când doctrina în care mulțimea credea era legată de noțiunea cea mai firească de dreptate și de adevăr.

De peste cinci ani de zile „pacea Franței“ e lovită de valurile potrivnice ale rezistenței germane. Din binefacerile ei, zi de zi se destramă câte o așteptare neîmplinită; zi de zi, o suferință nouă care își aștepta alinarea rămâne mai ascuțită ca în ajun, și o nevoie ascunsă o vreme devine mai apăsătoare pentru cei cari au nădărdit înzadar.

E lungă pribegia pe care tratatul, chemat mereu a se adapta noilor formule, a îndurat-o dela Spa la Cannes și la Genua. În cele din urmă, uriașa încordare a Franței, care în ocuparea Ruhrului căuta dezlegarea bărbătească a unei pontice de tocmeală, a strâns cu toate puterile ei speranțele țării. A fost o lovitură de bici asupra nervilor oboșiți ai națiunii. Se părea că ultimul efort avea să învingă ultima greutate.

De câteva luni însă războiul Ruhrului s'a sfârșit cu biruința netăgăduită a Franței și totuși situațiunea politică nu s'a schimbat prea mult. În așteptarea acelorași reparațiuni problematice, în fața acelorași adversari neîmpăcați și rebeli, alături cu aceiași aliați de cari atâtea deosebiri o despart, Republica privește cu îngrijorare un trecut atât de greu și un viitor atât de nelămurit. E un moment de amară meditațiune, — în realismul nemilos al prezentului.

Pumnii se descleștează în fața neputinței, energiile se destind o clipă, și speranțele neîmplinite toarnă otrava lor dizolvanță asupra energiei naționale. Scadențele atâtor așteptări legitime lovesc fără cruțare în vâlul care încă acoperea orizontul. Iluziile se prăbușesc. E ceasul mare al dezamăgirii păcii.....

* * *

Europa trăește și ea, de peste cinci ani în mirajul unei păci care părea a fi reparatoare pentru unii, dureroasă și amară pentru ceilalți. Odată barierele căzute, fronturile de luptă înlăturate, cuvântul de pace s'a rostii pentru toți. De el se lega un vechi înțeles de liniște și de reînviere, de viață în condițiuni normale și de reluare a unor raporturi între națiuni, indispensabile progresului.

Popoarele au crezut în acest vechi înțeles al păcii. Ele se le-gănau în iluzia dulce a unei împliniri minunate a istoriei. Războiul avea să fie un epizod, un capitol fără urmare în cartea civilizației omenești. Cu ultimul foc de tun, cu ultimul mort, avea să se înscrie ultimul zbcucium și cea din urmă jertfă.

Popoarele însă s'au înșelat.

Învingători și învinși, beligranți de ieri și neutri, sufăr și azi, după cinci ani de pace, calvarul unor frământări la care nu s'au așteptat. În prefacerile uriașe ale luptei, în prăbușirile atâtor organisme politice, în răsturnarea atâtor pături sociale, în intervertirea atâtor

valori, ceva s'a rupt din echilibrul acela care făcea mândria și asigura progresul lumii de ieri.

Cei cari iubesc fără rezerve un trecut care nu va mai reinvia văd în nelămurirea zilei de azi, toată neputința și zădărnicia unei noi ordine a lucrurilor. Cei cari, dimpotrivă cred în religia unei umanități mai bune, imperfecte de sigur, dar superioară celei care s'a prăbușit, privesc cu liniște și fără teamă viitorul în față. Minuni nu se mai întâmplă. Și minune ar fi fost ca cea mai mare furtună care va fi lovit pământul în cursul veacurilor, să fi turnat printre ruine și printre morți, tiparul nou al unei lumi noi, fără ca omenirea să nu simtă încă mult timp, urma unor răni nevindecate.

Învingătorii sufăr azi, poate mai mult decât învinșii. E și acesta unul din fenomenele unui război și al unei păci, al căror rost e greu de pătruns de popoare și de guvernanții lor.

Legende de unor alte vremi, când biruința însemna limanul încercărilor, trăiesc însă, și pe mai departe în spiritul nostru. În numele acestor legende învinșii plâng sub povara unei păci care îi apăsa cumplit. Bătând monedă din nestabilitatea și din ștarea aproape haotică de acum, de care se lovesc toți, și poate în primul rând cei cari nu au luat parte la război, ei aruncă întreaga răspundere a acestei stări de lucruri asupra învingătorului urât.

* * *

Și astfel nasc alte legende. Suferința e azi patrimoniul tuturor. Destui de dreaptă pentru popoarele cari au vrut războiul și l-au pierdut, explicabilă în tot cazul pentru acelea cari l-au îndurat dar l-au câștigat, ea apare neînțeleasă și fără rost pentru acei cari au stat tot timpul deoparte.

Căci cine stă să cugete asupra adâncului rost al solidarității omenești, lege adevărată și inexorabilă în împlinirile ei? Omenirea civilizată e azi o unitate care nu poate trăi decât o viață unitară. Pentru un organism unic, o boală se resfrânge și asupra părților sănătoase.

Popoarele se închină însă cu greutate în fața unui adevăr crud. Răul există. Fiecare vrea o cauză, și ceace ce stă în adâncul firei omenești caută un vinovat. Printre biruitori chiar, curente ale opiniei publice rătăcesc în căutarea unei formule și a unui răspuns. Și, pe cât de ușor ar părea acest răspuns, ele caută un altul. Li se pare prea simplist și prea mediocru adevărul. Fiecare crede că aduce un impozit prea greu la masa jertfelor comune: cu un ochi scrutător privește spre vecinul pe care îl crede mai fericit și mai norocos ca el...

Cu atât mai ușor, curentul acesta de suspiciune prinde în țările pe cari nici o jertfă de sânge nu le leagă cu cei cari au pierdut o generație de luptători. El ia, pe măsură ce se depărtează de frontul luptei de ieri, un înțeles mai uricios de invidie și de amărăciune. De departe ruinele nu se mai văd. În schimb se aud strigătele desnă-

dăduite ale învinsului care, strigă omenirii minciuna sărăciei sale și blestemul împotriva călăului care îl sugrumă și care împrășteie haosul pe continent.

Și astfel nasc alte legende.

Prinse în prisma unei opinii publice engleze, vecinic bănuitoare față de statele cari devin prea puternice, luând unori avant nou în ostilitatea altor foști aliați, ele se pierd adânc în lumea veche și nouă. Și dâra pe care o crestează în conștiința maselor, o adâncește ușor o anume propagandă pornită dintr'un anume loc, care înseamnă azi cel mai puternic mijloc de război în timp de pace.

În Franța, dilema tragică de a alege între apărarea cu orice preț a unor drepturi scump câștigate și primejdia de a vedea genda imperialismului ei, câștigând în fiecare zi mai mult loc în lume, a fost tăiată cu spada, în chip eroic. Și astfel Franța a mers înaintea pe drumul ce i l-a croit Poincaré.

Să nu ne mirăm deci că ceasul de azi a sosit, și că marea criză îi bate la ușă. S'au făcut poate greșeli la Paris, în tot cazul însă greșeli față de un anumit oportunism și de-o anumită metodă. Ideia însă era adevărată și cauza cinstită.

Să judecăm cu liniște toată greutatea ceasului. Că o coincidență nenorocoasă strânge la oaltă criza din lăuntru hotarelor ei și criza străinătății față de ea, nu însemnează că bătălia e pierdută. — Toți speculanții Europei și ai Americii, toți adepții unui comunism rusesc sau ai unui militarism prusian, toți apostolii întârziați ai unei lumi prăbușite ca și profetii mincinoși ai unui nou așezământ al internaționalei, toți dezamagiții și toți defetiștii, toți cântăreții unui bolșevism oligarhic dau azi alături un mare asalt împotriva celei din urmă cetăți a ordinii și a democrației adevărate.

E o asociațiune internațională a tuturor tendințelor dizolvante împotriva unui reduct al ordinii, reprezentată în politică externă de apărarea tratatelor și în cea internă de armonia și echilibrul claselor sociale.

În marea aceasta haotică de ură și de dezordine Franța burgheză e o insulă a bunului simț.

* * *

Criza va trece. Dezamăgirii dinăuntru îi va face loc conștiința unei noi datorii. Simțul realității, dureros de sigur, va învinge. O nouă politică economică va fi prima consecință a unei mentalități. Nu se va mai conta pe ceea ce trebuie să vie din afară. — Franța va recurge numai la propriile ei mijloace și mijloacele acestea sunt nesfârșite.

Jertfelor vechi vor urma jertfe noi. Istoria se repetă.

Va fi de-ajuns această nouă încordare a națiunii, pentru că străinătatea să se reculeagă și ea. Toți cei cari, de bună credință, furați de puterea suferinței, s'au alipit de lumea ponegritorilor și au crezut în minciuna lor, se vor reîntoarce spre adevăr.

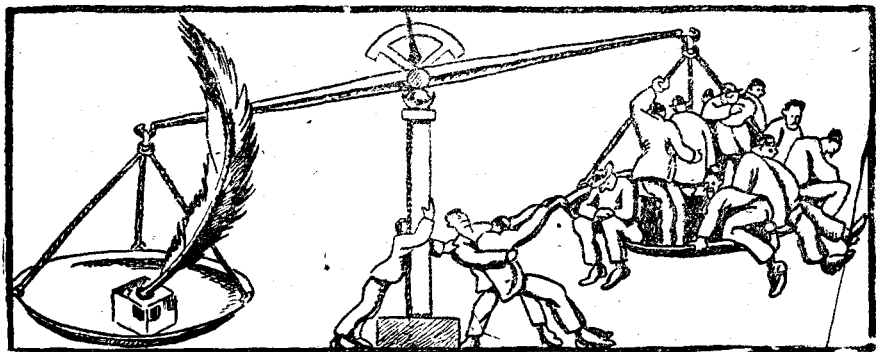
Minciuna se va prăbuși. Legendele se vor destrăma una câte una. Din imperialismul francez va rămâne doar legitimul drept de apărare; din spectrul șovinismului galic se va alege doar cel mai cumpătat și înțelegător patriotism.

Și astfel criza franceză va trece. În urma ei, va rămâne o pildă și o dojană. Pildă celor cari au a cărmui destinele popoarelor lor, pe fagășuri adevărate și sfințite de tradițiile trecutului, iar nu pe valurile unei mări de aventură.

Dojană celor cari n'au înțeles, ori s'au îndoit.

VINTILĂ PETALA

Salonul

I.

Și așa i-a spus smeul: în toate odaile poți să intri și să te plimbi, cât poțtești, dar în odaia închisă cu lacăt de aur să nu încerci... Iar fata de împărat, tânără și dornică cum era să știe toate, a răbdat o zi, a răbdat două, dar a treia zi a luat cheia de diamant și a deschis lacătul de aur. Pe urmă, dacă a deschis, de-odată a dat năvală pe ușă un balaur cât toate zilele și a luat pe fata de împărat și s'a înălțat cu ea în văzduh. Au plutit așa o vreme...

Dar când ajungea povestea la plutitul în văzduh, ochii băiatului începeau să clipească și în curând se închideau, perdea nepătrunsă peste înțelegerea ce de mai mult începuse să fie nelămurită...

Astea erau trei: când începeau prințesele să se legene în văzduh pe cai năzdrăvani, — când se avânta voinicul a treia oară să se ducă, și să umble, cale lungă să-i ajungă, — și când se pornia roata să se învâртеască la moara lui Jumătate-om. Atunci, ochii băiatului se închideau, și era gata; rămânea povestea neisprăvită.

Lumea din povești se îmbina însă, pentru dânsul, cu lumea cea aveau. O odaie era și în casa mătușii unde sta în gazdă, fără lacăt de aur și fără cheie de diamant, dar tot așa de oprită pentru dânsul ca și odaia din poveste pentru fata de împărat. Era „salonul“.

Așa a apucat din cea dintâiu zi de program și regulă. Prin toate odaile avea voie să se plimbe și în orșicare ar fi făcut vr'o neorânduială, la fel mânca bătaie. Dar în salon cu nici un preț n'avea voie să intre.

Ii mai spunea lui baba și alte povești, despre mame vitrege, cari tăiau în bucăți pe feții-logofeți cu părul de aur și-i îngropau în grădină, de unde apoi răsăreau pomi minunați cu mere cari vorbeau, —

și alte lucruri nemai pomenite, tot așa; — dar pe astea nu le potrivea el cu întâmplările vieții lui mărunte, macar că o mătușă e mai de grabă ca o mamă vitregă de cât ca una adevărată... Dar de unde să fie așa de rea! Nu era rea, că era frumoasă, — și cu cuțitul îi tăia și lui pâine ca la toți, ca ei, ca țaței Linei, ba chiar ca și lui nenea Iancu, măcar că dumnealui e musafir; — numai câte odată îl plesnia peste mânuțe și se uita arăt la el, certându-se pe franțuzește cu ceilalți dela masă.

Ei, dar „salonul!“ Țsta era tocmai ca în poveste.

Și cu cât creștea, misterul îl chinuia tot mai mult pe băiat. Ce se ascundea oare acolo? De ce pentru dânsul ușa zăvorită niciodată nu se deschidea? De ce era ținut mereu și cu grijă departe de acea tănuțită încăpere? Ce frunuseți, sau ce grozăvii se ascundeau acolo?

Noaptea îl purtau vedenii suave, iar alteori îl chinuiau visuri urâte. Vedea o sală întinsă, stălucitoare de lumini și bogății. Dame în toalele scumpe se plimbau la braț cu prinți străluciți, ca în cărțile de basme; muzici cântau în surdină, pomi cu mere de aur și cu flori de argint răspândiau mireme peste tot; fășiau hainile de mătasă și pe-nele dela pălării se clătinau în mersul legănat; săbiile subțiri își sclipiau nestimatele, cum cavalerii se plecau atingând grațios cu buzele mâinile înmănușate ale damelor; toate gravurile colorate se adunau aci și prindeau fermecătoarea viață a poveștilor și a închipuirilor copilărești...

Apoi deodată dintr'un colț se ridica o abureală fumurie; două puncte de foc se desprindeau din adânc, creșteau și în jurul lor se contura mutra teribilă a balaurului; cavaleri și dame în desordinea spaimei se repeziau la ușa, — dar ușa era zăvorită și toți căutau zadarnic cheia. Unde era cheia? Balaurul o să-i înghită pe toți...

II.

Salonul e în etaj, și are două ferestre spre curte și două spre stradă. Cele despre stradă sunt mai totdeauna cu perdelele lăsate. De altminteri casa e la strâmtoare, și de jos nici vorbă să poți vedea ceva înăuntru, fie de către stradă, fie din curte.

Dar într'una din zile a venit un vopsitor ca să repare tinicheaua de pe acoperiș, și și-a așezat scara la mijloc, cam în dreptul uneia din ferestrele dinspre curte...

Când a văzut băiatul scara, i-a sărit inima dela loc. Doamne! Numai de nu l'ar vedea cineva!... Iată că urcându-se tiptil va putea arunca o privire, — o! numai una, scurtă, repede, pe fereastra cu perdeaua ridicată... Salonul! O să vadă salonul...

Nimenea în curte. Jupâneasa la bucătărie, tușica încă tot în iatac. Țața Lina nu-i acasă. Ion taie lemne în magazie. Fata din casă directă în odăile de jos...

Incet se apropie de scară. Dă să se urce. Inlemnește. Cineva a intrat pe porțiță în curte... Se pleacă jos, își face de lucru cu niște

pietricele... Pașii se apropie... Aruncă o privire furișată... s'a speriat de geaba.

E nenea Iancu. Nici nu-l bagă în seamă. Intră în casă. Curtea rămâne iar pustie. Și toate ca mai 'nainte...

Acù e acù. Se furișează ca o pisică... Se urcă încet, cu băgare de seamă... Se oprește, se uită în dreapta, în stânga, apoi iar se urcă... lată-l în dreptul ferestrei...

Insfârșit! Inima-i svâcnește în bătai repezite... Dar fie ce-o fi... De-acù, între el și salon, nici-un zăvor, nici o perdea...

... Ei, poftim!... Asta a fost! O odaie, nișel mai altfel ca celelalte... O masă la mijloc, alte mescioare prin colțuri... Canapele, scaune, fotoliuri. Intr'un colț o cutie mare neagră... asta trebuie să fie mașina de muzică despre care îi spunea jupâneasa când o întreba une-ori cu sfială ce cântă așa de-acolo din salon...

Dar în mijlocul odăii cine e? E tușica. Și nenea Iancu. Nenea o strânge în brațe, și o sărută, și o sărută...

Numai de nu l'ar zări... Se coboară încet, și la capătul scării, jos, își face de lucru iar cu pietricelele...

Stă, se gândește, și se miră... O odaie, ca oricare alta... Adică de ce n'o fi având și el voie în salon?...

ION GORUN

Domnul Rozenthal cere lămuriri...

Ofensiva pseudonimelor împotriva *Țării Noastre* e în plină acțiune. O ceată de voiajori ai scrisului, fără stare civilă bine cunoscută, scribi de cea mai incertă proveniență, purtând ca bandiții de drumul mare câte șapte porecle pentru a nu fi prinși de poteră, se reped pe rând de după coloanele de hârtie maculatură ale *Adevărului* sau ale *Luptei*, și, aruncând în fugă un pumn de infamii înaintea noastră, au aerul că polemizează cu noi. În multiplele sale încarnări, duhul negustoresc al neobositului Iacob Rozenthal, samsar de gazete independente, nu se oprește niciodată la o formă consistentă. El apare în fiecare zi sub alt aspect și sub alt nume, profitând cu abilitate de situația sa de analfabet pentru a scrie cu mâinile unei redacții întregi și folosind autoritatea sa de perfect proxenet al presei pentru a cenzura viața privată a oamenilor politici.

Deci, întrebându-l de data aceasta un amăgitor cognomen, Iacob Rozenthal adresează curajos o serie nesfârșită de întrebări directorului *Țării Noastre*, într'un articol de-o pagină întreagă, iscăbind discret cu un nume nou: Flaviu.

Din exilul său infelice, Iacob Rozenthal vrea să știe, precis, câte datorii are dl Octavian Goga, la ce bănci anume, pentru ce nu le-a plătit până acum, când are să le achite, — și așa mai departe. Conștiința lui Iacob Rozenthal, acest nou Catone al vieții publice românești se găsește foarte chinată de temeri grozave, pentru că nu știe cine i-a scris pe coasta de Azur, că d. Octavian Goga nu muncește destul, și prin urmare creditorii săi sunt îngrijorați...

Ce de lămuriri cere Iacob Rozenthal dela înălțimea rotativelor pe care s'a cocoșat... Și ce de lămuriri ar trebui să dea el însuși, mai înainte de a porni cu interpelările pelă casele altora! Căci, ce puține lucruri se știu despre dumnealui, și ce de mistere rău mirositoare c-dihnesc în pivnițele din strada Sărindar... Un rebus nedeslegat a fost, din prima zi, actul său de naștere. O taină de nepătruns a devenit norocoasa sa ascensiune profesională. Nu e multă vreme decând acest Iacob Rozenthal, neîmpăcatul nostru adversar de astăzi, abia își ținea zilele cu o leafă de mizerie în redacția aceloraș mari cotidiene pe care le stăpânește astăzi. Cum se explică această vertiginoasă urcare pe

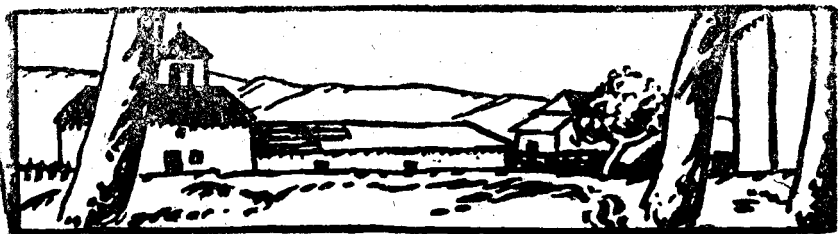
scara norocului? Cum a ajuns Iacob Rozenthal, dela leafa de două sute lei pe lună, plus nevinovate ciupeli de ocazie, proprietar al unei întreprinderi pe care a cumpărat-o cu 27 milioane și pe care dorește s'o vândă cu un preț îndoit? A moștenit averea uitată a vreunui unchi din America sau dela Sadagura? A câștigat la loterie?

Nimeni nu se întreabă, nimeni nu răspunde, iar Iacob Rozenthal operează mai departe, distribuie ori retrage certificate de moralitate, păstrează contactul zilnic și nemijlocit cu opinia publică, îndrumază și sfătuiește, își pune „șabăsoimi“ să injure, dar, mai cu seamă, încasează... Incasează din dreapta, încasează din stânga, — căci stânga nu știe ce încasează dreapta, — și râde în pumni pe socoteala celor cari iau în serios toată această mascaradă. Dar, în definitiv, cine este Iacob Rozenthal și cum se explică împrejurarea, că în țara aceasta, unde dl Nicolae Iorga abia a reușit după douăzeci de ani de străfări să facă din *Neamul Românesc* o gazetă ca toate celelalte, confratele Iacob Rozenthal stăpânește două ziare politice, o revistă literară, o publicație pentru copii, o tipăritură de polemică, plus o foaie pornografică?

Iată ce lămuriri ar fi într'adevăr necesare, pentru ca cetitorii delanoi să știe odată pentru totdeauna cine sunt sfătuitoarii săi. Căci povestea e simplă și rușinoasă. Tribunalul Iacob Rozenthal a avut odată o foaie nevinovată și curată ca o față mare. Ii zicea *Izbânda*, și fusese scoasă în grabă, fără capital. Curajoasă, cum numai era alta, se răstiea la partidul liberal cât o ținea gura, și când punea mâinile în șolduri, era într'adevăr impresionantă. Dar, biata gazetă a fost vândută într'o zi tocmai acestui partid liberal; astfel șantajul a reușit, și Iacob Rozenthal a făcut primul chiag de cinci milioane...

Cu dl Octavian Goga, cred eu, socoteala nu se potrivește. Obișnuiți să calomnieze și pe urmă să stea la târguială, patronii *Adevărului* au greșit de data aceasta adresa. Dl Octavian Goga nu are cu ce să cumpere *Adevărul*; are însă, din belșug, de unde să-l disprețuiască.

ALEXANDRU HODOȘ

Viețile sfinților

— In drum spre Emaus —

Istoria celor dintâi cinci-șase veacuri ale creștinismului înfățișează o adevărată galerie de figuri celebre. O celebritate în înțelesul ideal al cuvântului. Mii și zeci de mii de oameni au trăit și au luptat atunci pentru o convingere adâncă a sufletului lor și dacă a fost nevoie, pentru această convingere și-au dat chiar viața. Cuvintele catechismului: „pe Dumnezeu îl iubim mai presus de toate, atunci când facem ce este plăcut înaintea lui și suntem mai bucuroși să ne pierdem chiar și viața, decât să-l vătămăm cu păcate grele”, — nu erau fraze goale, ci cuvinte de aur, săpate în inimile tuturor acelor care urmau pe blândul prooroc din Nazaret.

Aceștia au fost sfinții. Oameni ca și noi, supuși și ei patimilor de multe feluri, împotriva cărora au luptat însă cu îndărătnicie și cu biruință desăvârșită. Toți au luat în serios apa botezului în care și-au scăldat sufletul. Unii au cutreierat lumea, înfruntând ostenele drumului și piedicile ce li-se puneau din partea stăpânirii de pe atunci, pentru-ca să trezească în oameni conștiința demnității omenești, vestindu-le pacea și iubirea. Alții s'au retras în pustii, gătindu-și prin post, rugăciuni și fapte de milostenie calea către cerul care avea să-i primească. Iar alții, mii și zeci de mii, au răbdat chinuri înfricoșate și moarte, ca o dovadă incontestabilă a tăriei lor de credință. Înșiruiți sub steagul strălucitor al vieții, cu sângele lor au brăzdat căările spre noule orizonturi de viață ce le-a deschis Profetul răstignit pe cruce. Acești oameni au schimbat fața lumii. Viața lor sfântă a croit drum adevărului și a silit la urma urmelor pe reprezentanții vechilor sisteme să se dea bătuți. De aceea, între argumentele cari dovedesc adevărul religiei lui Isus Hristos, biserica creștină pe dreptul înșiră statornicia și tăria de suflet a sfinților martiri.

Viețile acestora au fost povestite în foarte multe volume, atât în răsărit cât și în apus. Sunt pagini de poezie evlavioasă, cari farmecă nu numai pe cei cari le citesc pătrunși de lumina vie a credinței, ci

chiar și pe cei sceptici. „Acta sanctorum“ a Bolandiștilor va rămâne pentru toate timpurile o operă monumentală, un cinematograf sacru al felului cum au pătruns adevărurile celor patru Evanghelii în sufletele omenеști.

Viețile sfinților au fost povestite și în românește și părinții noștri le citeau cu râvnă în ceasurile de durere. Le citeau, se însuflețeau de cuprinsul lor și în marginile puținței se sileau să urmeze și ei pilda vieții acelor figuri mărețe. Sunt cărți bătrâne, cari azi se găsesc rar, pe „meștergrinda“ vre-unui bătrân dela sate, ori în dulapul învechit al vre-unui om din alte vremi. Au fost înlocuite cu vișelul de aur, căruia îi spunem: „libertate individuală“, și nu știu mai cum. În numele acestui vișel de aur, ori poate tocmai pentru-ca să-i așeze temeliiile, se proclamă neexistența providenței și chiar neexistența diavolului, a aceluia duh rău, pe care vai, prea îl întâlnim la fiecare pas.

Sunt totuși oameni, cari se însuflețesc și azi de viețile sfinților. Cei dela orașe își îndestulesc această trebuință sufletească citindu-le în alte limbi, iar cei dela sate își nutresc sufletul cu cărți apocrife, ca „Viața sfântului Sisoe, care a luptat cu aripa Satanei“, „Epistolia“, „Visul maicii Domnului“ și altele.

De-aceea, cartea „Spre Emaus“ a dlor Mihail Sadoveanu și D. Pătrășcanu o socotim ca pe-o ploaie binecuvântată, sosită la timp. Gândul de-a scrie din nou „Viețile sfinților“ l'au avut mai de mult și au început să-l înfăptuiască în „cumplitele vremuri de astăzi, cu întunecimea lor sufletească.“ Cele 262 pagini ale cărții sunt începutul unei opere monumentale, în multe volume. Un început, pe care trebuie să-l considerăm drept un eveniment, nu numai religios ci și literar. Sunt, așa cum au intenționat autorii: „pagini de dragoste curată, de lăpădare de sine și mai ales de cel mai desăvârșit idealism pe care sub brațele crucii Mântuitorului l'a simțit omenimea vre-odată.“

În patruzăprezece capitole ni-se descrie viața sfântului Luca, a lui Andronic și Atanasia, Anastasia Romana, Roman, Longhin, Pelaghia, Alexandru Carbunarul, cei șapte tineri din Etes, Martirul Ciprian, Moise Arapul, Anichit și Fotie, Andrei Stratilat și Patroclu. Apostoli, cuvioși și martiri, femei și fecioare sfinte, ale căror inimi au bătut numai pentru Hristos. E cuvântul bun, de care se simte atâta nevoie în zilele de azi.

Dacă nu s'ar însemna la fiecare bucată numele autorului, n'am putea să știm care e scrisă de unul și care de altul, dovadă că s'a lucrat cu foarte multă îngrijire. Aceeaș limbă frumoasă, acelaș reușit stil românesc popular în fiecare pagină și acelaș suflet. Răsfoind cartea, pe lângă faptele mari, glorioase, ale sfinților mai ai plăcerea să citești și pe gând de o frumusețe literară netagăduită. O limbă desăvârșită, se vede de toate enormitățile lingvistice ale zilelor de azi.

„În drum spre Emaus“ e o carte, care niciodată nu vom putea să o lăudăm de ajuns. O carte, care tocmai fiindcă sosește la timp potrivit ar trebui să fie citită mai mult ca oricare altă carte românească. Să pătrundă în toate palatele și colibe, să înalțe pe cei

umiliți și să umilească pe cei îngâmfați, să înalțe sufletele în sfere mai senine și să încâlzească inimile îndurerate.

De-aceea credem, că e o datorie a oricărui român credincios să facă totul pentru răspândirea ei. Preoții să o recomande poporului, profesorii și învățătorii să o recomande elevilor, gazete și revistele să o recomande întreg publicului cititor. Sunt o mulțime de biblioteci în țară. Pentru orice bibliotecă, dela sate ori dela orașe, un exemplar din această carte va fi o adevărată podoabă. Suntem încredințați, că multe suflete în drum spre Sodoma, după citirea acestei cărți se vor îndrepta spre Emaus.

SEPTIMIU POPA

In fața opiniei publice...

Intrunirile politice nu mai au, demult, o bună reputație. Sunt pe cale să se compromită cu desăvârșire. S'a revărsat, pe la toate răspântiile, atâta deșartă gălăgie populară, atâta lăudăroșie stearpă și atâta violență de limbaj inutilă, încât obișnuitul turneu oratoric al partidelor noastre de agitație nu stârnește nici-un ecou în mulțimea de oameni necăjiți. În special, opinia publică din Ardeal a fost îndopată din belșug, cu discursuri, cu făgădueli și cu amenințări. Doi ani de-arândul, echipele ambulante ale partidului național au cutreerat în lung și în lat târgurile dela noi, revărsând asupra poporului, dezorientat la început, dar din ce în ce mai sceptic în urmă, valuri spumoase de vorbărie ațăfătoare. A fost puțină emoție o bucată de vreme, s'a strigat împotriva ciocoilor dela București, s'au aruncat toate relele de care suferim în cărca infamilor regățeni, s'a cheltuit o grozavă rezervă de ură în invectivele aruncate asupra oligarhiei dela București, dar încetul cu încetul fierberea s'a liniștit, și lumea a înțeles că din toată această înscenare ridicolă, nu iese nici un grăunte de bine pentru bunul mers al treburilor obștești.

În vremea aceasta, partidul poporului o stat deoparte și a așteptat. Răuvoitorii vorbeau cu bucurie despre iremediabila lui destrămare. Adversarii jubilau, în plină exhibiție a coardelor lor vocale, făcând o amuzantă numărătoare imaginară: — „Au rămas șapte, nu mai sunt decât cinci...” Dar satisfacția era iluzorie. Pe când partidul național bătea drumurile cu vreme și fără vreme, cheluindu-și slabele puteri în strigăte politice nearticulate și prevestind în fiecare lună căderea guvernului, pe care nu-l puteau dărâma numai cu glasul, de cealaltă parte se pregăteau în liniște și cu cumpăt arme de luptă cu totul deosebite. Iată cum se explică triumful pe care l'a cunoscut, dela început, campania de adunări publice a partidului poporului din Ardeal. S'au rupt dintr'odată zăgazurile îndelungatei așteptări, și poporul ardelean a întâmpinat cu bucurie solia calmă și hotărâtă a unor oameni cari nu s'au îmbulzit niciodată să-l tragă de mânecă. Cele două mari întruniri de Dumineca trecută, de la Alba-Iulia și de la Dej, au fost fiecare câte-o biruință a bunului simț. Mii de țărani, în haine de sărbătoare,

s'au înfățișat plini de seriozitate și doritori de o îndrumare cinstită, au ascultat cu respect și s'au îndepărtat cu însuflețire, dovedind o coaptă înțelegere a datoriei lor cetățenești și arătând limpede că le e lehamite de atâtea cuvinte umflate câte s'au rostogolit asupra lor.

Taina acestui succes nu e greu descurcat. Opinia publică din Ardeal a stat, doi ani de-arândul, sub cea mai complectă zăpăceală la sate. Guvernul liberal, folosind toate mijloacele de presiune pentru a-și făuri o aparență de reprezentare parlamentară în acest colț de țară, a rămas totuș perfect strein de sufletul lui. Oamenii săi de-aici, fără contact cu mulțimea, fără nici-o înrăurire pe lângă factorii hotărâtori, chiar atunci când ar fi vrut să se facă purtătorii de cuvânt ai celor de-acasă, erau paralizați în toate mișcărilor lor. Iar Ardealul, sub acest raport, al contactului cu depărtata cărmuire dela București, a rămas cu desăvârșire orfan. Așa a fost cu puțință să se săvârșească atâtea vinovate abuzuri cu prilejul împroprietărilor, fără ca cineva să oprească valul de nedreptate cu o mână puternică, așa se explică pentru ce nimeni nu ia sub ocrotirea sa nevoile reale ale acestei provincii, așa se explică împrejurarea că nici unul dintre așa numiții deputați sau senatori guvernamentali n'au fost auziți vreodată ridicând cuvântul lor în favoarea populației pe care — fără consimțământul ei — o reprezintă în Parlament.

Partidul național a exploatat cât a putut câmpul acestor nemulțumiri. N'a făcut însă altceva decât să toarne gaz peste foc. Spiritele ațâțate s'au scuturat în primul moment, satisfăcute de gălăgia care sgândărea cu atata impetuozitate răni deschise. Dar înțelepții chirurghi cari nu știu să facă și altceva pentru vindecarea rănilor, se vede că nu mai au, cu vremea, atâta căutare. Capitolul scandalului perpetuu s'a încheiat în povestea frământărilor noastre politice. Mulțimea vrea altceva. Vrea soluții precise, principii călăuzitoare, și mai ales, așteaptă cu lăcomie o vorbă sinceră în care să se poată crede.

Așa s'au înfățișat din nou înaintea opiniei publice frunțașii partidului poporului. Desfășurând un limpede program de idei, amintind guvernarea de ieri, recunoscând greșele făcute și explicând originea lor, luminând în perspectiva viitorului, fără promisiuni deșarte și fără zgomotoasă defăimare, un plan de realizări fericite, ei n'au predicat în pustiu. Cuvântul lor a stârnit pretutindeni bucurie și ușurare. E un semn al vremii, de care nu putem să nu ne bucurăm.

ION BALINT

Triumful unui cântăreț român

— Tenorul Grozăvescu la Opera din Viena —

Se cântă „Boema“, cu muzica de Puccini. Mansarda poetului Rudolf. Poetul întârzie discuția cu prietenii: un pictor, un muzicant, un critic. Nu era nevoie de multă știință ca Grozăvescu să se identifice cu eroul piesei. N'a trăit și el scene de glorie și mizerie actoricească la Cluj? Poetul se mișcă nestânjenit printre ceilalți colegi, — autentici și ei, — gata să-și sacrifice cel mai prețios moment pentru o discuție dialectică și ultimul franc pentru o dragoste nouă.

Nu prezidează spiritul galic al lui Murger ci lirismul lui Puccini. Ceeace e diferit. Jocul e mai naiv, mai stângaci, mai sincer. Ironia ar rupe avântul liric și ar strica unitatea piesei, caracterul muzicii. Grozăvescu a știut să se ferească de manierismul fad al unora dintre predecesorii săi. Dela un capăt la altul expresiile îi cad naturale ca un „servus!“ cu care-și întâmpină prietenii. Mimica crește și descrește după aceeași normă.

Prietenii? I-a dat afară: trebuie să scrie un articol important pentru gazetă. Dar cineva bate la ușe... Cine mai poate scrie un articol în miezul nopții când „cineva“ bate la ușe? Vecinei de deasupra — Mimi — i s'a stins lumânarea pe scară. Cere vecinului foc. Lumânarea se aprinde și se stinge... Cheile fetii pică pe podea: amândoi le caută prin întuneric pe brânci...

Erotismul muzicii italiene e de-acum în mișcare. Orchestra își umflă valurile ca o mare. Corăbiile sufletești ale celor doi eroi și-au pierdut cârmile. Patima îi conduce. Acțiunea melodică mișcă, emoționează. Lotte Lehmann — tovarășa obișnuită a celebrului tenor Piccawer — joacă cu toate nuanțele. Desigur drăgălășenia vieneză contrastează cu latinismul lui Grozăvescu. Zâmbetul și intonația din „Ich liebe Dich“ sunt mai mult ale unei Gretchen cu cozi galbene decât ale lui Mimi Pinson. Dar gesturile sunt atât de ingenue ca și ale partenerului său. Prin sinceritatea și frăgezimea emisiunii vocile se „lovesc“. Se încrucișează, se unesc în armonii rotunjite, se urmăresc în figurații. Aliagiul duetului dă un metal mai strălucitor decât al fiecăruia în parte.

Aurul curat al tenorului e întărit de argintul tăios al sopranei și capătă zimți.

Eroina era la început în avantaj. Copil răsfățat al Operei de stat, Lotte Lehmann emite sunetele juste, corespunzătoare sălii enorme. La Grozăvescu, obșnuit cu rezonanța mai modestă dela Opera populară se simți în primul act o deplasare a efectelor: orchestra îi acoperea vocea. Adaptarea la mediu se făcu însă imediat: îndată ce-și află punctul de reazăm, vocea fu purtată de haosul Filamoniceii ca oul miraculos de aur în vârful jocului de apă.

Artistul păru asemenea vulturului surprins de un curent de aer neprevăzut. Zăpăcit o clipă, își reia echilibrul dintr'o bătaie de aripă, își ofere pieptul ca proră și rezământându-se de elementul potrivnic își înalță și mai mareș sborul.

După prima arie, Grăzăvescu fu călduros aplaudat, la scena deschisă. Triumful serii îi era asigurat. Minunata Lotte Lehmann, în scena, agoniei, putu să-și cânte sfârșitul cu entusiasmul credinții că e îmbrățișată de un nou prinț al Operei.

Din comparația cu Piccawer, Grozăvescu n'are decât de câștigat. Registrul său de sus până la *re* e din metal prețios. Notele lui sunt ca la Piccawer lucrate, note din cap și nazale, ci sunt proaspete, naturale. Punctul de rezistență al artei tenorului român stă în *legato*-ul melodiei: vechia artă a belcantului pe care Athanasiu o posedă în cel mai înalt grad. Fiecare șir de note începe într'un singur răsuflet, cu întrebuițarea cea mai restrânsă a aerului. Nu se aude o scădere, o sfârșire a tonului, ci dimpotrivă. Prisosul de aer îi dă o creștere mare la sfârșitul frazei. Nota oricărui registru o atacă puțin mai sus decât de obicei și astfel tonul nu cade niciodată. În cele mai grele intervale cântărețul se mișcă cu ușurință, cu precizie chiar.

Grozăvescu e prin excelență cântărețul apolinic, stăpân pe sine, cu nervi de fier. Toate accentele, și cele ale suferinții și cele ale bucuriei le dă cu cea mai mare liniște: astfel înlătură cu totul notele stridente (atât de dese la Piccawer). Și pe lângă știință, tinerețea temperamentului îi dă o naturalețe care îl salvează.

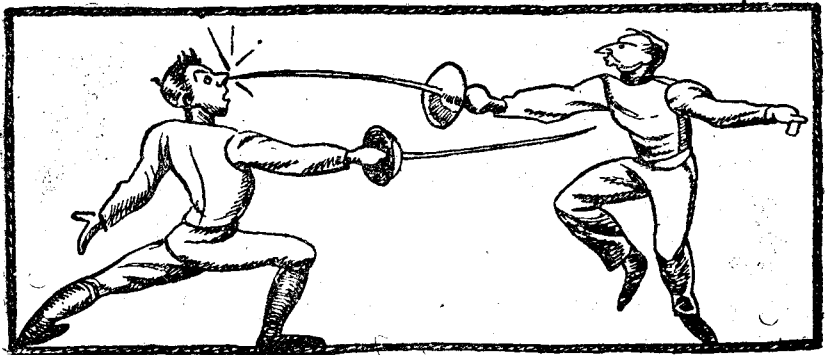
Dealtminteri calitățile pur vocale, posibilitățile, le avea încă de anul trecut, dela Cluj. Nu sunt conform școalei, ci conform talentului moștenit. Grozăvesții din tată în flu au fost cântăreți de biserică și asta, în Banat, patria belcantului românesc, înseamnă ceva. La maestrul său dela Viena, Franz Steiner, — Grozăvescu a câștigat numai sclipirea în mezza-voce.

Ceeace-i rămâne de câștigat e forța registrului baritonal, pe care Piccawer o are mai accentuată. În stadiul actual al lui Grozăvescu, între cele două registre e o prăpastie, și punțile de aur pe care le aruncă reușesc după dispoziție.

Grozăvescu n'are încă 30 de ani. Cu caracterul lui sănătos, ferm, muncitor, cu calitățile care l'au făcut rivalul lui Piccawer, cântărețul român pășeste de pe-acum în cariera mondială cea mai strălucită.

Viena, Martie 1924.

EM. DUMBRAVA

GAZETA RIMATĂ

Vine primăvara... .

Și-au lepădat cojocul iernatecele babe,
Și s'au schimbat, ca'n basme, în sprintene fecioare..
Sa ridicat ursoaica, prin munți, în două labe,
Și-adânc sentimentală privește-acum spre soare.
Cu brațe rugătoare spre cer se'ndreaptă pomii;
(Un steag e orice cracă, purtând fășii albastre.)
Se bucură de prima rădiche, gastronomii,
Și vântul cald se plimbă prin sufletele noastre...

E iarăș primăvară, nu 'ncepe îndoială!
Mai liberi saltă pașii, mai vii se plimbă ochii,
Urechea nu mă minte și văzul nu mă'nșală:
Acelaș, pretutindeni, e vechiul basm al Dochii.
Orî cât, pe panta crudă, ne'mping din spate anii,
In contra primăverii eu nu cunosc remediu,
Ca mâini, pe bulevarde, vor înflori castanii,
Și vor sosi cocorii, pe Dunăre 'n concediu.

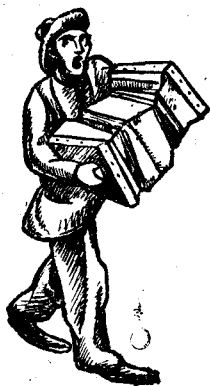
Visează deopotrivă și omul și gândacul
Odihna liniștită pe-un proaspăt smoc de iarbă..
(Așa, pe-o zi ca asta, făcând contract cu Dracul
A renunțat și Faust la venerata-i barbă.

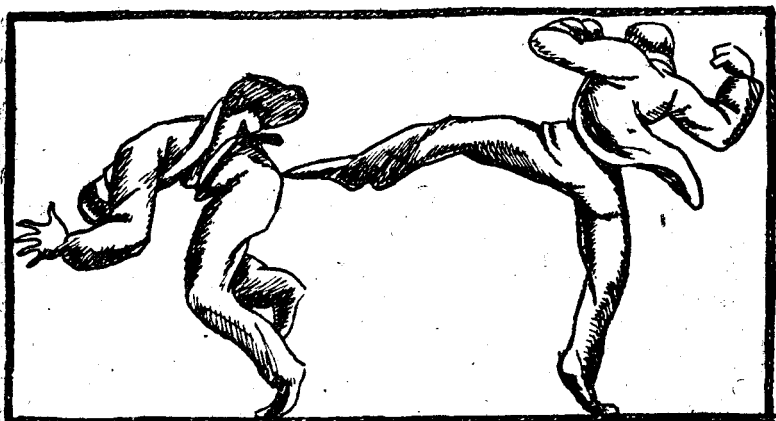
*In mugurul de vișin, în zâmbetul femeii,
Pulsează pretutindeni aceeaș nouă sevă,
Olimpul însuș fierbe, se'ncing cu lauri ze i,
Și le sucește capul și lor păgâna Evă.*

*Politică, de-acuma nu discutăm cu tâmpii
Nu-i deci nicio mirare că ne am schimbat programul
Am renunțat să punem în vers, humor cu gramul,
Și ne-am pornit să batem în alte chipuri câmpii..*

*Dar colo'n urma noastră, în timp ce cântă orga
Și firea 'ntreagă'n codru, vrăjită fuzionează, —
Inaintând cu teamă, sfios, spre domnul Iorga
Ghiulucă se ofere din nou, și pertractează.*

*MICUL EOL
zeul vânturilor din România-Mare.*

INSEMNĂRI

Incidentul cu Italia. Oricâte asigurări alambicate ar fi dat d-l I. G. Duca în fața Parlamentului, și oricâte lămuriri îngâimate ar fi oferit presa liberală, adevărul asupra relațiilor noastre cu Italia nu mai poate fi ținut subț obroc. Motivele cari ne-au adus aici sunt aproape inexplicabile. Chestiunea bonurilor de tezaur nu poate fi o cauză reală. Această latură neclarificată a raporturilor financiare dintre două țări nu putea să turbure armonia unor vechi comunități de sentimente. Nu se poate ține în picioare nici absurdă destăinuire a unor ziare, dornice să turbure măcar pentru o clipă apele vieții noastre politice, cari au pus în circulație legenda înfrigei d-lui general Averescu pe lângă guvernul din Roma. Nota Italiei, care a deschis drumul atâtor discuțiuni, datează din 6 Martie 1924, pe când întrevederea șefului partidului poporului cu d. Mussolini e ulterioară.

Care sunt, atunci, dedesubturile neplăcutei încurcături diplomatice? Partidul național, abil și delicat ca tot-

deauna, a stăruit cu orice preț prin câteva bucățele de interpelare în Camera, să tragă o concluzie defavorabilă Coroanei, prezentând contramandarea vizitei din palatul Quirinal ca o jicnire adusă regelui României. O astfel de tălmăcire egalează cel mult cu o nouă dar obișnuită necuviință. D-l general Averescu a afirmat că la Roma se făcuse mari pregătiri în vederea primirii Suveranilor noștri, cari ar fi cunoscut un adevărat drum de triumf în toată Italia.

Neplăcerea situației prezente privește, cu alte cuvinte, exclusiv guvernul d-lui Ion I. Brătianu. Sau, mai exact vorbind, guvernul d-lui Vintilă Brătianu, de vreme ce actualul ministru al Finanțelor prin felul cum a înțeles să trateze pe plenipotențiarul Italiei la București, — refuzându-i nu mai puțin de patru audiențe, — a contribuit în cea mai mare măsură la inutila răceală dintre noi și Roma.

Pentru ce or fi procedat astfel îndemânatocii cărmuitori dela București, — cine poate să știe? La ce o fi

folosind o asemenea diminuare a prietenii noastre din afară, în momentul când unii vecini, ca Cehii și Sârbii, își consolidează poziția lor internațională prin proaspete tratate de alianță?

E, poate, cel dintâi capitol realizat din viitoarea politică a mâinilor libere... Inceputul făgăduiește. Să vedem urmarea.

Contraziceri. — Băieții de duh dela revista de Sâmbătă a dlui Iacob Rozenhal, epuizând se vede toate celelalte argumente mai puțin cerebrale, s'au apucat să scoțoască prin colecții vechi de gazetă și jubilează nevoe mare că ne-au prins cu o serie întreagă de contraziceri. Unul dintre cei mai proaspeți „șabăsgoimi“ dela *Cuvântul Liber* se dedă, într'adevăr, la o ieftină gimnastică pe paralele, așezând față în față câteva fragmente din unele articole scrise de d. Octavian Goga în 1915, pe vremea neutralității, și din altele, publicate de curând, în paginile acestei reviste Nenorocita tentativă de polemică, încărcată de iresponsabile insolente, ar dori să denunțe părerile diferite pe cari directorul *Tărei Noastre* le-a avut, la intervale diferite, despre conducătorii partidului național. Operația celor două coloane nefiind însă tocmai atât de simplă, sarcina a întrecut puterile plâpândului ucenic și concluzia a ieșit, cum s'ar zice, tocmai din contra.

Căci, iată de unde vrea să scoată *Cuvântul Liber* contrazicerea:

— „Politica românească din Ardeal a amuțit. Toate națiunile nemaghiare din Ungaria au adoptat această tactică a protestării mute. Aceasta este justificarea *actualei inacțiuni politice* a partidului național de peste munți.“ (Octavian Goga: *Strigăte în pustiu*, București, 1915, ed. Sfetea).

— „În vreme ce floarea populației

românești sângera în câmpiile Galiției și pe stâncile Italiei, acasă, ideea rezistenței naționale rămăsese *fără apărare*. Toate glasurile *amuțiseră*.“ (Octavian Goga: *Țara Noastră*, 1923).

Aceste două citate nu sunt alese de noi pentru a dovedi o linie de conduită unitară, ci sunt chiar pasagiile cu cari *Cuvântul Liber* vrea să probeze schimbarea de atitudine a autorului lor... Nu mai continuăm cu celelalte „probe“. E destul să înregistreze cineva cele două scrisori publicate în fruntea acestui număr din *Țara Noastră* pentru a vedea că deosebirea de vederi dintre d. Octavian Goga și adversarii săi exista și pe vremea războiului, cum dăinuiește și astăzi. Dar ce avea de făcut atunci orice patriot luminat, decât să justifice în fața lumii atitudinea conducătorilor partidului național, despre cari se spunea „că se leapădă de noi, că s'au cumițit peste noapte și că nu mai pota de amor pentru miniștrii din Pesta?“ Ce se putea scrie pe vremea aceea la București, când propaganda dușmană utiliza fiecare mărturie de loialitate față Ungaria? Un singur răspuns se putea da, acest strigăt îndărătnic și hotărât: — „Nu cred că e adevărat!“ Și ce se poate spune acum, când toate se știu atât de bine: și înrolarea ca voluntar a dlui Iuliu Maniu, și articolele dlui Al. Vaida din *Oesterreichische Rundschau* și scrisorile patriotice ale dlui Vasile Goldiș, și discursurile din Camera maghiară ale dlui Csicsó Pop? Ce motiv de tăcere mai subsistă astăzi, când, vorba dlui Bogdan-Duică, am avea nevoie de o revizuire radicală a tuturor legendelor în mijlocul cărora a trăit Ardealul vreme atât de îndelungată?

Acestea toate, bineînțeles, sunt explicații pentru oamenii de bună credință, cari, răfoind incidental, la bărbier sau în alte colțuri mai discrete,

un număr cu inscripție roșie din *Cuvântul Liber*, s'ar lăsa amăgiți, după o lectură grăbită, de potlogăria aparențelor. Pentru insolența băeșăului de redacție, care se întreabă cu atâta dezinvoltură când „a miștit“ d. Octavian Goga și consată „lipsa de caracter“ a acestuia, n'avem la dispoziție decât un singur răspuns. Categoriul g-ast cu picioru, cu care se potolesc deobicei j-avrele de anticameră, când încep să latre din senin.

Impotriva demagogiei. — Intr'unul din cele mai proaspete numere ale *României* am citit cu surprindere un articol de d. M. Gh. Cantacuzino. Surprinderea noastră-ivorea din mai multe pricini. Mai întâi, știam pe d. M. Gh. Cantacuzino, unul dintre cei mai bogați oameni din România-intregită, preocupat mai mult de substraturile sub-solului pe care îl exploatează prin societatea „Sospiro“, decât de substraturile societății despre cari vorbește acum. Fostul adversar al exproprierei și al votului universal nu este un obișnuit oaspe al călimărei, ca celalalt Cantacuzino de pildă, d. Matei dela Iași; ne-a pricinuit, prin urmare, multă plăcere cinstea pe care cunoscutul miliardar, — prinț de sânge și prinț al țiteiului, — o face modestei noastre indeletniciri de publiciști. D. M. Gh. Cantacuzino n'a nimerit-o însă bine. A scris un judicios articol impotriva demagogiei și l'a publicat în gazeta comitetului de o sută. Nefericită potriveală ! O filipică repezită asupra demagogilor, în oficiosul unde se oglin-dește verva retorică și capitalul de idei al părintelui Man dela Gherla, e încă una din sângeroasele ironii ale menajului tachisto-național... Dar, cine a umplut târgurile de vite din Ardeal cu urlete împotriva ciocoilor dela București, cine strigă azi la Corabia și la Mizil că sunt trimiși de duhul lui Avram Iancu

să scoată din robie țărănimea de pe malul Dunării, cine a făcut din propaganda politică o armă de vulgară bârfeală, goală de orice idee, lipsită de orice scrupul? Recomandăm dlui M. Gh. Cantacuzino lectura cuvântărilor iubiților dumisale dobrești și severdani și l rugăm să contempleze puțin colecția *Patriei și Gazetei Transilvaniei*...

N'are să-și revizuiască opiniile în privința demagogiei, fără îndoială, dar nu credem că și le va mai da spre tipărire *României*.

O țară barbară. Nu reproțucem, de data aceasta, proza indigestă a *Adevărului*, prin urmare țara barbară despre care vorbim nu e România. Incidentul nu s'a petrecut nici la București nici la Cluj, ci la Roma. Gazetele italiene povestesc peripețiile unei neplăcute manifestații îndreptate împotriva dlui Alberto Giannini, un cunoscut autor dramatic, tocmai în seara când se reprezenta la Teatrul național comedia sa „Metoda Voronoff“. Nenorocosul scriitor, care publicase de curând câteva articole injurioase la adresa fascismului, a fost așteptat la ieșire de o mulțime de oameni și bătut în lege, fără ca cineva din public să protesteze sau să-i ia apărarea. Dl Alberto Giannini, autor dramatic, își reface actualmente coastele, într'unul din spitalele de pe malul Tibrului meditând, într'un chip implicit dureros, asupra riscurilor pe cari le încearcă un îndrăsneț vânturător de opinii, atunci când se împotrivește curentelor populare.

Metoda fascistă, cași metoda Voronoff dealtfel, e discutabilă. Se vor găsi destui cari să protesteze în fața violenței. Totuș constatăm că Italia n'a fost exclusă încă din Liga Națiunilor și cursul lirei n'a scăzut nici cu o ju-

mătate de punct, în urma barbariei dela Teatrul național din Roma.

O fabulă fără comentarii.

Corespondenții „Patriei“. — Oficiosul din Cluj al partidului național, care a ajuns, încet-încet, la al douăzeci și șaptelea articol de lămuriri al dlui Onisifor-Ghibu, încearcă să-și mai învioreze din când în când coloanele cu câte un vesel reportaj, destinat să combată efectul dezastruos al prozei tenebroșului profesor. Astfel am luat act și de o corespondență din Alba-Iulia, cu privire la adunarea partidului poporului ținută acolo Dumineca trecută. Rareori am admirat un model mai desăvârșit de îndrăzneală și mistificare. Corespondentul *Patriei* minte de rupe pământul; păcat că nu se iscălește, căci bărbați cu fantazia atât de dezvoltată n'ar trebui să rămână în umbră. Că n'au asistat la întrunirea din Alba-Iulia decât „câțiva țărani din Șard și Mirccești și un grup de cetățeni curioși“, — la mijloc poate să fie cazul unei iluzii optice. Grație aceleiaș iluzii optice, probabil, anonimul cronicar pune în rândul oratorilor și pe d. dr. P. Groza, fost ministru, care, din întâmplare, în acelaș moment vorbea la Dej, la o altă adunare a partidului poporului. Acestea sunt, cum spuneam, nevinovate erori ale unui ochi neexperimentat.

Unde a auzit însă corespondentul *Patriei* „vilele protestări“ ale publicului față de atacurile de care s'a împărțit partidul național, și cum a putut să înregistreze „manifestația sgomotoasă“ împotriva dlui Octavian Goga? Suntem, după cât se pare, în fața unui caz grav de somnambulism politic. Bietul partizan dela Alba-Iulia are vedenii, aude ce nu e de auzit și poveștește ce nu s'a întâmplat niciodată...

Într'adevăr, cum s'ar putea explica altfel decât prin boală, minciunile neo-

brăzate din *Patria*, când întrunirea partidului poporului la Alba-Iulia, la care au luat parte peste două mii de țărani, a fost o adevărată sărbătoare, și când aclamațiile însuflețite cari mergeau spre dnii general Averescu și Octavian Goga n'au avut de suferit decât o singură notă discordantă. Cineva a strigat la un moment dat, timid și fără ecou: — „Trăiască Nicolae Iorga!“

Dar, pentru ce să se bucure, de-aici, dl Iuliu Maniu?

Cum circulă știrile. Pornind din reacția adversarilor noștri dela Cluj și știrea despre întrunirea dela Alba-Iulia s'a transformat, pe taraba rozenthalilor dela București, într'un adevărat dezastru. *Adevărul*, mai cu moț decât *Patria*, anunță că adunarea nici nu s'a putut ține, că oratorii au renunțat la cuvânt în fața valului de indignare populară și că d. Octavian Goga, care în treacăt fie zis nici nu se afla de față, s'a făcut repede nevăzut...

Am înțeles. — Domnul Blumenfeld dela *Adevărul* e un partizan mai fanatic al partidului național decât dl Ion Agârbiceanu dela *Patria*. Deci, și excesul de zel e mai mare... Dar publicul, naivul public care citește aceste foi, ce e vinovat să inghită atâtea falsificări?

Fanatismul dela Balș. — Comuna Balș, pe care puțini din dumneavoastră o cunosc, este o mare și bogată localitate din județul Romanați. Aci a poposit într'o zi, în lungul său turneu electoral, echipa volantă a partidului național din Ardeal pornită în momentul de față să facă alegeri parțiale. Dl Iuliu Maniu, cel mai nou idol al mahalagiilor din Caracal, era dator să îndeplinească acest sacrificiu în folosul amicului său d. Gh. Mironescu, cunoscutul fost și viitor transfug politic,

deoarece ilustrul savant fiind de origine de pela Tecuci sau Vaslui nu e tocmai tocmai bine cunoscut între hotarele Olteniei. Deci, recrutându-și o suită îndrăzneată de agenți electorali pricepuți dela Gherla și Mociu, chiaburul candidat păsește subț ocrotirea dlui Sever Dan și-a părintelui Man, cu harta în mână și cu inima în dinți, spre o cădere sigură. Dar, să ne întoarcem din nou pe șoseaua care duce spre Balș. Intr'o zi de primăvară, — ziarul *România* ne servește toate amănuntele, — de după aripa unui voluminos autocamion a apărut nu mai puțin voluminosul motor de oratorie: d. Cicio-Pop. Din momentul acela, sorții au fost aruncați. D. Cicio Popp a ținut fraților săi un discurs de trei ore, a plâns cu sughițuri pentru libertatea poporului, și dintr'odată, ca prin minune, s'a deslănțuit pe ulițele Balșului un fanatism irezistibil (vorba nu e a noastră, e a istoriografului dela *România*) — un fanatism cum nu s'a mai văzut.

Toate bune, am înregistrat cu credulitate știrea, dar tot nu suntem dumiriți: cum o fi reușit d. Cicio Popp să fanatizeze Balșul când la dumnealui acasă, la Chelmac, trebuie să-l păzească jandarmii împotriva simpatiei populare?... Ei, dar par'că asta a rămas singura ciudățenie neclarificată din România întregită!

Cărți și reviste. Primim: *Buletinul Institutului de Literatură*, de subț prezența d-lui Mihail Dragomirescu, de 1921—1922, partea I, cu următorul cuprins: *Estetica Idealistă*. — „L'évolution des genres“ de Brunetière. — *Estetica lui Croce*. — La critique scientifique de Hennequin. — Emoțiunea estetică. — *Estetica lui Guyau*. — *Estetica lui Hegel*. — „La logique de la poésie“ de Larsson. — „Belphegor“ de I. Benda. — Prețul unui exemplar 25 lei.

— *Săptămâna muncii intelectuale și artistice*, numărul 11, cu articole de Camil Petrescu, dr. A. Văleanu, Matei Gheorghiu, Ion Gruia, etc. O conștiințioasă și vioaie dare de seamă desore întreaga mișcare intelectuală a săptămânei. Se publică rezultatul unei anchete, pe urma căreia d. N. D. Cocea e declarat cel mai de seamă ziarist, cu 307 voturi și, d. Tudor Arghezi cel mai mare poet, cu 382 de voturi. E drept că, la alt capitol, a intrunit și Mihai Viteazul 204 glasuri.

— *Cultura*, numărul 2, al luni Martie, cuprinde un bogat material cu studii foarte variate, dela traducerea unei poezii a d-lui Nichifor Crainic până la problemele de arheologie română pe cari le tratează d-l dr. A. Buday. Cronica și rezumatele conștiințios întocmite. Prețul revistei 30 lei.

